

ARTYKUŁY NAUKOWE I INŻYNIERSKIE

- regulacja cieków wodnych,
- tworzenie polderów oraz odtwarzanie naturalnych terenów zalewowych,
- budowa i modernizacja małych wielozadaniowych zbiorników o pojemności mniejszej niż 10 mln m³ i stopni wodnych,
- utrzymanie rzek nizinnych, rzek i potoków górskich oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie,
- budowa, modernizacja i poprawa stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych (np. wały, przepompownie, poldery, suche zbiorniki),
- zwiększenie naturalnej retencji dolin rzecznych z zachowaniem równowagi stanu ekologicznego i technicznego utrzymania rzeki.

Beneficjentem tych zadań są wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz regionalne zarządy gospodarki wodnej a także spółki wodne.

3. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ) [2006] umożliwi wsparcie następujących zadań:

- przywracanie pierwotnego kształtu doliny i koryta cieków poprzez przebudowę wałów, zabiegi biotechniczne, budowę lub przebudowę budowli regulacyjnych (ostrogi, opaski brzegowe itp.), odtworzenie pierwotnej trasy koryta cieków,
- budowę ponadregionalnych systemów małej retencji wraz z budową urządzeń piętrzących, modernizację polderów depresyjnych z budową lub modernizacją przepompowni,
- utrzymanie rzek nizinnych, rzek i potoków górskich oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie poprzez budowę oraz modernizację budowli regulacyjnych podłużnych (opaski brzegowe, tamy podłużne) i poprzecznych, tj. progi korekcyjne, a także ukształtowanie trasy regulacyjnej, budowa lub modernizacja wałów przeciwpowodziowych,
- budowę, modernizację i poprawę stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych (np. wały, przepompownie, poldery, suche zbiorniki),
- zwiększanie naturalnej retencji dolin rzecznych z zachowaniem równowagi stanu ekologicznego i technicznego utrzymania rzeki, poprzez budowę polderów zalewowych, modernizację wałów przeciwpowodziowych oraz śluz wałowych,
- w uzasadnionych przypadkach realizację wielozadaniowych zbiorników retencyjnych i stopni wodnych,
- w uzasadnionych przypadkach modernizację i poprawę stanu bezpieczeństwa technicznego urządzeń wodnych,
- budowę i modernizację systemów odprowadzania wód opadowych i roztopowych do akwenów morskich,
- zbiorniki retencyjne powyżej 10 mln m³ lub ponadregionalne.

Beneficjentem tych zadań są wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych, regionalne zarządy gospodarki wodnej, jednostki samorządu terytorialnego (JST), i ich związki, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych JST, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.

W odróżnieniu od RPO PO IiŚ umożliwi finansowanie wyłącznie projektów o planowanej wartości powyżej 40 mln PLN. W ramach PROW 2007-2013 nie będą z kolei wspie-

rane projekty stanowiące część większych inwestycji związanych z gospodarką wodną w ramach RPO albo PO IiŚ.

Wnioski

1. Niedobory wody wyliczone dla okresów wegetacyjnych lat 2005-2007 wahające się w granicach 100-218 mm potwierdzają potrzebę rozwoju nawodnień na terenie zlewni Kani.
2. Intensywny rozwój rolnictwa w zlewni Kani uwarunkowany jest zapewnieniem możliwości sterowania zasobami wody na użytkach rolnych z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska oraz stosowaniem nowoczesnych systemów nawadniających.
3. Priorytetowym kierunkiem rozwoju nawodnień w zlewni Kani jest odbudowa istniejących systemów nawodnień trwałych użytków zielonych oraz budowli piętrzących, które oprócz magazynowania wody w formie retencji korytowej umożliwią jej wykorzystanie do nawodnień użytków rolnych w dolinie Kani.
4. Modernizacja i budowa obiektów nawadnianych powinna być skorelowana z rozwojem dostępnych zasobów wodnych, tj. małej retencji wodnej oraz dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie lokalnym i regionalnym. Niezbędne jest także zintensyfikowanie działań spółek wodnych, które powinny koordynować odbudowę i modernizację budowli na ciekach podstawowych oraz zapewnić prawidłową ich eksploatację.
5. Realną szansą dla powodzenia realizacji inwestycji z zakresu małej retencji wodnej są środki finansowe do wykorzystania w ramach środków unijnych (PROW 2007-2013, RPO i PO IiŚ).

LITERATURA

1. Aktualizacja programu małej retencji wodnej do realizacji w latach 2005-2015 na terenie województwa wielkopolskiego. 2005. Biuro Projektów Wodnych Melioracji i Inżynierii Środowiska BIPROWODMEL Sp. z o. o. w Poznaniu.
2. Koncepcja Programowo-Przestrzenna – Etap II. Zbiornik małej retencji – Gostyń. Gminy: Gostyń, Piaski, powiat gostyński, woj. wielkopolskie. 2007. Pracownia Projektowa M. Wujek. Poznań.
3. KONDRACKI J.: 2000. Geografia regionalna Polski. PWN. Warszawa, 124-158.
4. KUNDZEWICZ Z. W., SZWED M.: 2008. Globalne zmiany klimatu – występowanie ekstremów. W: Zmiany klimatu – szanse, zagrożenia i adaptacja. Materiały konferencyjne. Poznań, 8-18.
5. LANGIEWICZ W., DUDKA E.: 1971. Dokumentacja techniczna Spółki Wodnej „Kania”. Gostyń. Maszynopis.
6. ŁĄBĘDZKI L.: 2006. Susze i powodzie – zagrożenia dla rolnictwa. W: Woda Środowisko Obszary Wiejskie. Nr 18 Woda w krajobrazie rolniczym. Mioduszeński W. (red.). IMUZ. Falenty, 29-43.
7. MIODUSZEŃSKI W.: 2006. Kształtowanie i wykorzystanie zasobów wodnych w krajobrazie rolniczym. Woda Środowisko Obszary Wiejskie. Nr 18 Woda w krajobrazie rolniczym. IMUZ. Falenty, 11-28.
8. OCHRONA ŚRODOWISKA 2008. Informacje i opracowania statystyczne. GUS. Warszawa, s. 556.
9. Program nawodnień rolniczych dla województwa wielkopolskiego. 2008. Biuro Projektów Wodnych Melioracji i Inżynierii Środowiska BIPROWODMEL Sp. z o. o. w Poznaniu.
10. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. 2006. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013. Dokument przyjęty przez Radę Ministrów. Warszawa, 29 listopada 2006 r., s. 154.
11. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. 2007. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Warszawa, s. 400.
12. STUCZYŃSKI T., DĘBICKI R.: 2006. Zapobieganie suszy glebowej. W: Woda Środowisko Obszary Wiejskie. Nr 18 Woda w krajobrazie rolniczym. Mioduszeński W. (red.). IMUZ. Falenty, 141-151.